

Õiguskantsler

Riigikogu rahanduskomisjon
rahanduskomisjon@riigikogu.ee

Teie nr

Meie 18.04.2019 nr 6-1/190214/1901996

Sihtasutuse Kredex toetuste maksustamine

Austatud komisjoni esimees

Mitmed inimesed on palunud õiguskantslerilt hinnangut olukorrale, kus sihtasutuse Kredex eluaseme soetamise või parendamise toetuse saajaid koheldakse erinevalt, lähtudes sellest, kas eraisikud saavad toetust otse või korteriühistu kaudu. Kui nt lasterikka pere kodutoetust saab inimene otse, on toetus maksustatav, see arvatakse sissetuleku hulka ja halvemal juhul jääb inimene maksuvabast tulust ilma. Kui inimene saab toetuse korteriühistu kaudu, toetust ei maksustata.

Sihtasutus Kredex maksab eluaseme soetamise või parendamisega seotud toetusi nii korteriühistutele kui füüsilistele isikutele. Eraisikud saavad taotleda näiteks lasterikaste perede kodutoetust, väikeelamute rekonstrueerimise toetust, väikeelamute küttesüsteemide uuendamise toetust. SA Kredex toetusi makstakse riigieelarve eraldistest, st need on riiklikud toetused.

Kuna [tulumaksuseaduse](#) (TuMS) kohaselt on füüsilistele isikutele makstavad toetused maksustatavad, peab Kredex nendelt toetustelt kinni tulumaksu ning saadud toetused mõjutavad ka inimeste maksuvaba tulu suurust.

Kredexi toetus võib tulumaksukohustust märkimisväärselt suurendada. Inimesele elamistingimuste parandamiseks makstud toetus võib suurendada tema aastasissetulekut sel määral, et ta jääb maksuvabast tulust ilma ning peab kogu oma sissetulekult maksma 20% tulumaksu.

Näiteks kui 14 000 euro suuruse aastapalgaga inimene saab väikeelamu rekonstrueerimise toetust 15 000 eurot, on tema maksustatav sissetulek 29 000 eurot. Kuna toetus on maksustatav ja ta kaotab ka õiguse maksuvabale tulule, tuleb tal maksta tulumaksu 5800 eurot aastas. See tähendab, et ta peab maksma tulumaksu 4200 eurot rohkem kui siis, kui ta ei oleks saanud Kredexi toetust. Kuna palgatulult ja toetuselt on maksud juba kinni peetud, peab ta tuludeklaratsiooni alusel juurde maksma 1200 eurot. Pärast seda, kui 15 000 euro suurusest toetussummast on maksud maha arvatud, saab inimene toetusena kätte 10 800 eurot. Inimese maksevõime ei pruugi toetuse saamisest hoolimata olla paranenud, sest toetuse näol on tegemist kuluhüvitisega. Näiteks väikese sissetulekuga lasterikka pere igapäevast toimetulekut võib Kredexi toetus ja seoses sellega suurenev maksukohustus isegi halvendada. Toetus aitab küll parandada pere elamistingimusi, aga

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

kuna see suurendab ka pere ülalpidaja tulumaksukohustust, saab teha vähem muid eluks vajalikke kulusi.

Korteriühistutele väljamakstavaid toetusi ei maksustata, sest juriidilise isiku tulu ei maksustata selle saamisel. Seega, kui korteriomanik saab elamistingimuste parandamiseks toetust korteriühistu kaudu, see toetus tema maksuvaba tulu arvestust ei muuda.

Möönan, et [Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) järgi võib Riigikogu otsustada, kellele milliseid maksusoodustusi ja maksuvabastusi anda ning mis tingimustel seda teha. Samas on oluline seegi, et maksupoliitika tugineks põhjendatud valikutele ja et need valikud oleksid inimestele arusaadavad.

Korteriühistutele ja eraisikutele makstavate toetuste erinevat maksustamist ei ole paraku põhjendada millegagi peale selle, et see tuleneb Eesti tulumaksusüsteemi (juriidilise ja füüsilise isiku tulu erinev maksustamine, astmeline maksuvaba tulu) eripäradest.

Vastuseta on küsimus, kas eraisikutele makstavate Kredexi toetuste maksustamine on ka sisuliselt põhjendatud ja kooskõlas Riigikogu tahtega.

Kredexi toetuste maksustamine ei ole kooskõlas põhimõtetega, mille järgi parlament on seni otsustanud sarnaseid toetusi maksustada või maksust vabastada. Näiteks muutis Riigikogu 2018. aasta lõpus tulumaksuseadust selliselt, et toetust, mida makstakse Euroopa Liidu struktuuritoetusest füüsilisele isikule kinnistule vee- ja kanalisatsioonitorustiku ehitamiseks või kogumismahuti paigaldamiseks, ei maksustata. Riigikogu rahanduskomisjon põhjendas muudatust nii: „Kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt peab füüsiline isik saadavalt Euroopa Liidu struktuuritoetusest maksma tulumaksu, mis vähendab isikute võimekust projekti ellu viia ning huvi toetust taotlema.“¹

Struktuuritoetuse eesmärk sarnaneb Kredexi toetuste eesmärgiga. Kredexi toetustega soovitakse parandada inimeste olme- ja elamistingimusi, samuti suurendada elamute energiasäästlikkust. Muuhulgas maksab Kredex toetusi ka vee- ja kanalisatsioonisüsteemide, küttesüsteemide ning energiapaigaldiste uuendamiseks. Kredexi lasterikaste perede toetuse kirjelduses on märgitud: „Toetusskeemi sihtgrupiks on madala sissetulekuga leibkonnad, kellel puudub kas leibkonna vajadustele vastav eluase või olemasolev eluase ei vasta elementaarsetele elamistingimustele, sealjuures puudub vee- ja kanalisatsioonisüsteem või pesemisvõimalus, katus ei ole vettpidav või küttekolded ei taga eluaseme optimaalset siseõhu temperatuuri.“

Niisiis võib lasterikaste perede toetusel olla sama eesmärk (vee ja kanalisatsioonisüsteemi rajamine), mis on Euroopa Liidu struktuurifondidest finantseeritava vee- ja kanalisatsioonitorustiku või mahuti paigaldamise toetusel. Toetuse maksustamine sõltub aga finantseerimise allikast.

Struktuuritoetuse maksuvabastuse kehtestamist põhjendas Riigikogu sellega, et maksustamine vähendab inimeste võimekust projekti ellu viia ja huvi toetust taotlema. Sama põhjendus peab tegelikult paika ka Kredexi jagatavate toetuste kohta, ometigi neid maksustatakse.

Kui Riigikogu muutis põllumajandustoetused maksustatavaks (01.01.2015), selgitati laiemalt põhimõtteid, mille järgi on toetusi maksust vabastatud: „Maksuvabastuse mõte on olnud eelkõige sotsiaalset laadi, isiku toimetuleku soodustamiseks makstavate toetuste mittemaksustamine, et toimetulekut mitte kahjustada. Seaduse laiaast sõnastusest tulenevalt on maksuvabastus aga

¹ Tulumaksuseaduse täiendamise seaduse eelnõu ([648](#) SE) teiseks lugemiseks esitatud seletuskiri.

laienenud igasugustele summadele, mida mõne seaduse alusel toetuse nime all makstakse. Sageli ei ole selliste toetuste puhul maksuvabastus sisuliselt põhjendatud, eriti siis, kui neid makstakse sisuliselt tasuna mingi tegevuse eest või saamata jääva tulu hüvitisena (teatud põllumajandus- ja keskkonnatoetused).²

Majanduslikku toimetulekut parandavad ka Kredexi lasterikka pere kodutoetus ja eluaseme parendamiseks või rekonstrueerimiseks mõeldud toetused, ometigi neid toetusi maksustatakse. Kuna toetus ei suurenda pere sissetulekut, vaid aitab katta eluaseme soetamise või selle renoveerimise kulusid, võib toetuse maksustamine ja peret ülal pidava isiku aastase tulumaksukohustuse suurenemine hoopiski pere igapäevast toimetulekut halvendada.

Seega ei pruugi Kredexi toetuse maksustamine vastata eelkirjeldatud eesmärgile inimeste toimetulekut mitte kahjustada.

Tuginedes esitatud asjaoludele, palun Teie seisukohta järgmistes küsimustes:

- 1) Kas eraisikule makstava Kredexi toetuse maksustamine ning selle tagajärjel eraisiku võimalik aastase tulumaksukohustuse suurenemine (maksuvaba tulu vähenemise tõttu) on eesmärgipärane ja soovitud tulemus?
- 2) Millega on põhjendatud Kredexi toetuste maksustamine, samal ajal kui Euroopa Liidu struktuuritoetusest finantseeritavate vee- ja kanalisatsioonitorustiku või kogumismahuti paigaldamise toetused on maksuvabad?
- 3) Millega on põhjendatud, et Kredexilt elamistingimuste parandamiseks toetust saavaid eraisikuid koheldakse teisiti kui neid inimesi, kes saavad samal otstarbel toetust korteriühistu kaudu (lisaks põhjendusele, et juriidiliste ja füüsiliste isikute tulumaksuga maksustamine on <https://www.riigiteataja.ee/akt/128122018051> erinev)?
- 4) Kui toetus on olemuslikult kulukompensatsioon (st toetust saava inimese sissetulek reaalselt ei kasva), kas toetuse maksustamine on kooskõlas tulu maksustamise põhimõtetega?

Kui olete seisukohal, et eraisikutele makstavate Kredexi toetuste maksustamine ei vasta parlamendi tahte, palun Teil kaaluda seaduse muutmist.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Rahandusministeerium (info@fin.ee)

Kristi Lahesoo 693 8409
Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee

² Tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja Eesti Kultuurkapitali seaduse ([683](#) SE) seletuskiri.